

У НОВОМЕ САДУ У СУБОТУ 16. ДЕЦЕМБРА 1872.

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА НА НЕДЕЉУ НА ПО ТАВАКА. — ОТОИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВ. МЕСЕЧНО.
— ЗА ОГЛАСЕ НАПЛАЋУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 НОВ. И 30 ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

МАКСИМ ЦРНОЈЕВИЋ.

Трагедија у 5 чинова, с певањем, написао др. Лаза Костић, за позорницу удесио А. Хаџић,
музика од А. Максимовића.

(Наставак.)

Јован Капетан.

Шта рече Иво, да ли попусти?
Да л' одби војводу господар љут,
Синовца ја ли благ се сећа стриц?

Кујунџић.

Мој пањњак хоћу силом узапићен,
И на пањњаку стоку богату,
Ни разговора нема без тога
Ни једног пса за свадбу млетачку!

Ликовић.

Да л' пушта мага сина Тодора
Из тамнице четврогодишње?

Милић.

Ја данас чекам смртну пресуду
На Тодора крвника сина мог!

Кујунџић.

Ал' ево га, јест, заиста је он!
Ма гл'те браћо, гл'те господо!
Са степена се сад баш силази!

Милић.

Јест он! Па како дивно прерушен!
На глави му је круна балшина,
А о рамену самур-долама!
Још никад Иву тако не видех!

Кујунџић.

Нек не мисли баш он, нек не мисли,
Показаћу му, да сам јунац ја!

Јован Капетан.

Узми се на ум, Ђуро, ево га!

Иво Црнојевић улази у свечаном накиту; сви се
кланају, Кујунџић најдубље.

Иво.

Не морите суморних погледа

На чела мага сјајном накиту,
Не морите их таким теретом!
Показујем се данас пред вами
К'о бабајка кад мртва износе
Пред синке му, пред јадну сирочад,
Под накитом најлепше славе му,
Да последњи целивају га пут.
Већ погледајте овај стари мач,
До деснице што моје дотраја,
Да скине једном ѡагу косовску;
Па реците да л' већма претеже
На острвици му муке моје ков,
Док извојева помоћ млетачку
На косовскога нашег душмана,
Ил' већма бије српско око вам
Са врха мача речи српске сјај,
Што Дужду дадох у замену ја?
И прије но што јунац допустим
Да на том мачу реч зарьћа та,
Преживим црни српске вере срам
И латинску на Србе поругу:
Саломићу у груди своје мач,
Да својом крвљу вашу оперем,
У грудма да ми вера иструне,
У мени вера, а у вери ја!
Ја изговорих, сад изберите:
Ил' наследници клетве косовске,
Поштења српског отметничка крв,
Убице седог бранитеља свог —
Ил' та имена сад изберите,
Ил' десницом на мачу балшином,
Извавитељи вере србинске,
И косовске крвници невере!
Ја изрекох, (Дрљећи прса и пружа мач.)

А ви изберите!

Кујунцић (меће руку на мач.)

Јунаје моје, им'овину, крв,
За господара мога Ивана!

Надан (за себе.)

Што стаде већ? — И стадо реци још,
И себе самог, вођу воловом!

Милић (меће руку на мач.)

За српску слогу, за твој, Иво, глас,
На мачу срце своје пресећ'ћу!

Надан (на страни.)

Хајд' и ти гови говедару, хајд'!

Ликовић (меће руку на мач.)

И моја рука иде за срцем,
Кад речем: Иво, ево клетве на!

Мали отпочинак.

Иво.

Је л' сваки ту, је л' сваки ту ми син?
Да чекам још? — Приступи, синовче!
Приступи, ил' одступи за навек!

Јован Капетан.

И моје срце разум надјача,
Буде ли зло, шат буде патило!

Иво.

Задовољен сам, хвала јунаци!

(Клекне и дигне руке небу.)

Ох, теби хвала, клемте чувару,
Што допусти, да вероват' још смем
На твоју снагу, на промис'с твој! (Устајући).
Још мало, синци, останите још,
Још једну само пријатељску реч!
Казив'о сам вам, како изабрах,
Обилазећи јадном досетеом
Судбине кивне изненадни глиб,
Младожењу у светле сватове,
На максимово место, Милоша,

Од колевке већ побру сина мог;
Не познају их још у Млецима,
Ал' нек их знаде Венеција сва,
Разазнати им нико не може
Опчинљивост једноликисти те,
При којој се и родитељска свест,
Не познав лица, каткад ремети.
Па дајте мени веру, господо,
На овај мач, на своју заклетву,
Да нико не ће тајне издати
Латинима у намишљају злу!

Јован Капетан.

Срамота би се било заклети

Јунаку српском на ту твоју реч!

Зар није доста вере у нама?

Међу нама зар има рђе те

И без клемте што б' тајну изд'о ту?

Ал' ако ти је то баш у бризи

Заклећемо на крст момчадију!

Иво.

И амин тако! Амин синовче!

Приклони чело, златна ти је реч!

(Док Иво грли синовца и остале тешти и мири говори.)

Надан (за себе.)

Изљубите се тако, браћо, сви!

На сваку псовку, клемту од јутрос;

На сваки поруг један пољубац!

Не штедите страхоте заклетв,

Јер Надан не ће злата штедити,

Да пошиље Дужду свог гласонашу

Ал' ко је то, што тамо долази?

Је л' Максим то? Јест, Максим заиста!

На весника још тражим вернијег?

Ал' ево га! Па како брза, где!

Ох, брзо само, посланиче мој,

Господа те се начекаше већ!

(Наставиће се.)

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Ни бригеша.) У недељу 10. децембра приказиван је нов комад: „Ни бригеша“ лакридија у 2 чина, по талијанском прерадио К. Трифковић.

Нона Шурило зове се главна особа овог шаљивог позоришног дела Трифковићевог. То је један старац слабог памтења, који приватизира, ваљда и што је стекао доста, да може бити без рада. Бар тако се нама виђаше из његова говора и попуштања. Па како је тај човек без послен, то је његовом синовцу Бони Шурилу лако, да га заинтересује за

своје послове, тим лакше, што се људи за туђе ствари интересују и онда, кад имају пуне руке својих послова. Разуме се да је цела ствар, која назива младога Шурила та, како ће да се ожени са својом љубавницом, коју су неке узгредне околности удалиле од њега. То је кћи једнога „грунташа“, Ђурковића, који је у завади са својим братом од стрица, Симом Ђурковићем. Млади Шурило је као адвокат, пуномоћник симине парнице, и то је доста, да разгљеви на њ оца његове љубавнице.

Главни посао његовог стрица састоји се дакле у томе, да се поравнају оба парничара, јер тада по себи пада препрека, која лучи љубавника од његове љубавнице Милице. Али наш љубавник велиодушан; он хоће да с тим поравнањем и његов пријатељ Стеван, Симин син, дође до своје љубавнице, Катице, рођене сестре Миличине. Игра нам дакле још испрва обиче двоструку женидбу. Нона Пурило, будући доколан, а и волјан да помогне своме синовцу у невољи, лати се пријатне мисије да помири оба Ђурковића: али, будући слабе памети, заборави док изађе на улицу, све што му је синовац о тој ствари разложио, те поремети лица и ствари и начини праву збрку. Из тога поремећаја извире заплет овога дела и то у другом чину, јер први само казује слушаоцу *status quo* целе ове ствари. Али ту баш угледасмо умешност нашег писца у веселој игри, што је умео првим, по себи сухопарним чином, који треба да исприча слушаоцу више него што малени комад подноси, да повуче пажњу публике и даје одржи до краја првог чина. Ту је једна глумица, која се препоручује младом Пурилу да је за љубавницу (на позорници) препоручи; ту је један „свршени“ богослов, који би желио да га млади адвокат протежира да дође до „рукополагања“; ту је једна не одвећи млада тетка обеју љубавнице, која походи Пурила (млађег) на крају првог чина, и која је у великој забуни, кад се когод појави, бојећи се да „свет“ не расчује њезин *tête à tête*, и ако она целу ситуацију сквата само с идеалне стране. На послетку ту је један млад трговац из Славоније који тражи адвокатову протекцију, да дође до „сина“ (сена) што га Ђурковић има у изобиљу. Ове особе су за писца само стафажа, за гледаоца пријатан зачин у првом акту, а за љубавнике велика досада, јер млади људи не воле да мисле на што друго, кад су заљубљени, до на своју љубав. За то млади Пурило предаје све те „комисије“ своме стрицу и тиме се изазове по-менута збрка. Јер и ако стриц Пурило носи своје памтење у бележници, он бележи само имена, почем се узда у своје памтење. („Ох, ја добро памтим!“) да ће га у згодно време потсетити на ствар, која је скопчана с тим именима. Али за пакост, памтење га изневери. Старији Ђурковић још више се његовом неудесном интервенцијом разгњеви, млади Пурило добија стричевим заузимањем место Милице, коју хоће, Катицу коју неће. За то мора Милица на заборавног стрица препоруку да пође за младог славонског трговца који тражи „сина“, а не жене, јер је има код куће. Драматичка љубавница за коју се заузeo услужни стрика, добија од консисторије индорзат, да нема закона по ком би се могле глумице зајаконити, а млади кандидат парохије од управе нар. позоришта, да не потре-

бују мушких љубавница, које су још за пакост, изучиле богословију. И једва у последњој сцени реши се тај цела збрка заузимањем самих странака, у присуству зачућенот стрица и грохотом смејуће се публике. Ђурковић се наслеђује као Карлс XII. у последњој сцени и тај осмејај инсценира оно остало, што на kraju дела задовољава публику.

Наслов „Ни бригеша“ узео је писац од стрица Пурила, који га у свакој прилици употребљује, кад му околина посумња, да је добро упамтио. Мислим, да би се тај назив могао заменити згоднијим, јер он нам обиче небригу, флегму, а ми налазимо у делу са свим нешто друго.

Цело дело, као што видимо, нема друге тенденције, до те, да забави и развесели публику за једно вече. Писац је њиме постигао што је желио, јер публика ће свакад у најбољем расположењу дочекати крај. Сама замисао по томе не може настављати занимати, и слушалац кад дочека крај и изађе из позоришта мислиће већ на друге ствари. Али у толико више занима ће га док гледа и слуша. Финоћа у заплету и у ситуацији. Писац је узео за обрасце Молијера и Гелдонија. Први му је дао онтру сатиру, којом сузбија на позорници личне слабости појединих карактера, други лак заплет и елегантан хумор, који нас јако привлачи. Онај који рго што са шепширом потсетио је нас на Коцебуа, а како тај рад више нагиње на расејаност него на слабо памтење, то би без уштруба за цело дело могао изостати. Међутим и ако се у делу види студија пomenutih писаца, ипак је наш писац у њему дао рачуна и модарној шаљivoј игри; јер ту није као у делима старија шаљиваца једна особа и покретач рада и радник у једно, а остale same бледе сенке око њега, које се губе као звезде кад се појави сунце, него ту свака за се ради, а уједно колорира складно рад главне особе. С тога ће — мислим да се не варамо — и ово дело трифковићево одржати достојно место у нашем репертоару.

Представа је испала у целини дosta заокругло, али да би се могло рећи добро, ваље нам узети на око карактер старијег Пурила. А то ћемо учинити првом приликом, да би тиме дали нашим представљачима неке мигове како би га ваљало изводити у појединостима.

* Ред позоришних представа морао се променити због болести и поболевања чланова. Тако су у среду 13. децембра у место „Ни бригеша“ давана ова два комада „Ђубав идије шала“ и „Да је мени леђи па умрети“, у суботу 16. дец. приказиваће се у место „Доне Дијане“ „Муж у клоци“ први пут и „Пркос“, а у недељу 17. децембра у место „Војничког бегуница“ „Цар Петар велики као лађар“ и „Артаксерксес.“

Издaje управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

4. ПРЕДСТАВА

У ПРЕТПЛАТИ 3.

У НОВОМЕ САДУ У СУБОТУ 16. ДЕЦЕМБРА 1872.

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРANI

ПРВИ ПУТ:

МУЖ У КЛОПЦИ.

ШАЉИВА ИГРА У 1 РАДЊИ, С ПЕВАЊЕМ, НАПИСАНО ЛЕОПОЛДО СТАБЛО, ПРЕВЕО МИЛАН ЈОСИЋ,
МУЗИКА ОД А. МИЧИНСКОГ.

ОСОБЕ:

Хектор Дириво, богаташ . . .	Недељковић.	Жан, слуга му	Рашић.
Лујза, његова жена	Ј. Сајевићка.	Жоржета, собарица	Л. Хацићева.
Збива се у Паризу у дирировљевој кући.			

ПРЕ ТОГА:

М Р Ж О С.

ШАЉИВА ИГРА У 1 РАДЊИ, С ПЕВАЊЕМ, ЗА СРПСКУ ПОЗОРНИЦУ УДЕСИО ДР. Ј. АНДРЕЈЕВИЋ,
МУЗИКА ОД А. МАКСИМОВИЋА.

ОСОБЕ:

Селаковић, богаташ . . .	Соколовић.	Која, муж јој.	Сајевић.
Ката, жена му	Ј. Поповићева.	Милан { у служби којиној :	Рашић.
Јелка, ћки им	Л. Хацићева.	Сока	Ђ. Зорићева.
Збива се у којиној кући.			

Г. Ј. Сајевићка и А. Сајевић, чланови народног позоришта у Загребу као гости. — Г. А. Сајевић певаће у „Пркосу“ као Која и ове две уметнуте песме: 1. „Предиво је прела,“ од В. Лисинског, и 2. „Каква је то сласт,“ од И. Зајца.

У недељу 17. децембра: „ЦАР ПЕТАР ВЕЛИКИ КАО ЛАЂАР.“ Шаљива игра у 2 чина, с певањем, с француског превео М. И. Стојановић. — Пре тога: „АРТАКСЕРКСЕС.“ Лација у 1 радњи, с певањем, за срп. позорницу удесио С. Рајковић музика од А. Миочинског.

БОЛУЈУ: Л. ТЕЛЕЧКИ, Н. ЗОРИЋ.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.